ГАЈНАР БУЛАҒЫН ЧЫҒЫРЛАРЫ

Академик Исмаҹыл Әли оғлу Ибраһимовун һәјат јолуну әзбәр-әзбәр өјрәндијим заман анадан олдуғу Ордубәдда көрдүјүм бир булаг хәјалында чанланды. Бу булагын сулары бир ан белә ара вермәдән балача фәвваләләр кими чошa-чошa, гајнајыб јердән чыхыр, чығырлар ачa-ачa ахыб кедирди. Исмаҹыл мүәллимин дә тәбиәтиндә белә бир булағын гајнарлығы вә чошғунлуғу вар. Она ана-атасындан ән гијмәтли бир мирас галмышды, о да зәһмәтсеварлыг иди. Бу мирас онун мә'нәви дајағына, мә'нәви сәрвәтинә вә ганадына чеврилди.

Әлбәттә, талејин ојнадығы ролу да инкар етмәк олмаз. Талеј онун үзүнә күлдүјү үчүн өз ағлы, мүдриклији, зәһмәти, ишкүзарлығы илә һәјатда елә чығырлар ачды ки, такчә өзүнәмәхсус чығырлар олмады, халғын, чәмијјәтин чығырларына чеврилди. Фәалијјәти чохшахәли олдуғу үчүн елм дә, тәдгигат да, тәдрис дә, методика да, ичтимаи-сијаси саһәләрдә ачдығы һәр чығыр бир һадисәјә дөнду. Һәјатынын, өмрүнүн ајрылмаз бир һиссәси олду.

Исмаҹыл мүәллим ишиндә ардычыллығы, инадчыллығы, дөнмәзлији сәвән бир адамдыр. О башладығы бир ишин һеч заман јарымчыг гојмур, гәтијјәтли олдуғу үчүн иши сона чатдырмајынча сакит дајанмыр. Бу, јахшы чәһәтдир. Әлә шакирд вә тәләбә икән белә мүсбәт кејфијјәтләр јиғылаған бу мүдрик инсан Н. Нәриманов адына техникумда, М. Әзизбәјов адына Сәнаје Институтунда, кечмиш совет ордусу сыраларында, Бәјүк Вәтән мүһарибәси илләриндә бир ихтисасы мүкәммәл мәнимсәмәјә чан атды, чәһәнәдә сонра башга јерә јох, јенә сәнаје институтуна гајытды. Өмрүнү әбәдилик бу институтда (индики Азәрбајчан Нефт Академијасына) бағлады. Баш лаборантлыгдан академик сәвијјәсинә, ассистентдән ректор вәзифәсинә јчалан Исмаҹыл Ибраһимовун ачдығы чығырлар бу күнүн өзүндә дә јаншајыр, галыр вә јенә зирвәләрә доғру узаныр.

Узагдан узага алим кими таныдығым бу көркәмли инсаны илк дәфә Јетмишинчи илләрдә Иншаатчылар күнү мүнасибәтилә кечирилән бир јығынчагда көрдүм. Мән тыса чохлуғунда Азәрбајчан Лазычылар Иттифағы адындан бајрам мүнасибәтилә иншаатчылары тәбрик етдим, сонра бир бәнд ше'р дә охудум. Јығынчагдан сонра Исмаҹыл мүәллим Әлиш Ләмәрәнски илә мәнә сорғу-суала тутду, иш телефонунун нөмрәсини верди вә деди ки, лазым олсам, чәкинмә, зәнк вур! О вахт Исмаҹыл мүәллим Азәрбајчан ССР Назирләр Совети сәдринин биринчи мүавини вәзифәсиндә чалышырды. Дөрд-беш ајдан сонра «Көјөрчин» журналы илә әлагәдар бир мәсәлә үчүн тәрәддүд едә-едә ona зәнк вурдум, Исмаҹыл мүәллим телефонда мәни мәһрибанлыгла гаршылады вә о мәсәләнин мүсбәт һәллинә наил олду.

Бу јүксәк дөвләт вәзифәсиндә онун ачдығы чығыр даһа бојүкдүр вә унудулмаздыр. Хүсусилә бир сыра сәнаје мүәссисәләринин тикинтиси илә әлагадар көрдүјү ишләр индә дә тәдгиг олунур. Кечә-күндүз бу чәтин, агыр вәзифәдә чалышмасына бахмајараг, о доғма институтуну унутмурду, һәмишә ишләри илә марагланыр, әлагасини һеч заман көсмирди. Бу вәзифәдә вәзифәјә көрә јох, бир вәзифәдә өз институтуна гајытмаг истәјини билдирди. Өзү дә һәмин института ректор кими гајытды. Бу, онун сәдаәтә илә бағлы иди. Бураны өзүнүн доғма очағы сајыр, ахы, бу институтда илк дәфә ректор олараг гаршыда дуран чәтин проблемләри һәлл ediб һәјата кечирмишди. Бурда јени елми кадрларын јетишмәси үчүн чалышмыш, әтрафында күчлү вә гүввәтли коллектив јаратмышды. Ректор кими ачдығы чығырын сону көрүнмүр.

Бир дәфә дә сәксәнинчи илләрин әвәлләриндә она Москванын һава лиманында раст кәлдим, мәни өзү илә депутат отағына апарды, гәнәәтә гонаг етди. Исмаҹыл мүәллим Берлиндән кәлирди, орада кечирилән мүшавирәдән мараглы сөһбәтләр етмәјә башлады. Бакыда тәјјарәдән дүшөндә мәни такси тутмага гојмады, вәзифә машынында шәһәрә кәтирди.

Бакы онун чох севдији шәһәрдир, һава лиманындан шәһәрә кәләнә гәдәр о аччар Бакыдан вә бу көзәл шәһәрдә вахты илә көрдүјү көзәл ишләрдән данышырды.

Исмаҹыл мүәллимин ачдығы чығырларын сәси-сорағы узаглардан да кәлир. Кечмиш ССРИ, Азәрбајчан ССР Али Советләринин нә Бакы Советинин депутаты кими онун фәалијјәти ајрыча бир мөвзудур бунларын өзү дә бир чығырдыр, онун һәјатында нә гәдәр конгрес, симпозиум, мүшавирә, е'замијјәт, конфранс, сәфәр баш вермишдир! Һәлә Сосиалист Әмәји Гәһраманы адыны алмасыны демирик. Бәс кечмиш ССРИ-нин орден вә медаллары?! Дөвләтә, халғына фидакар хидмәтинә көрә һәм дә ССРИ Дөвләт мүкафатына лајиг көрүлмүшдү.

1988-чи илдә Исмаҹыл мүәллимин һәјатында јени бир сәһифә ачылды. О, Азәрбајчан Ушаг Фонду идарә һејәтинин сәдри сечилди. Мән һәмин фондун Бакы шө'бәсинин сәдри вә идарә һејәтинин үзвү кими онунла бир јердә ишләмәли олдум. Бир инсан кими ону даһа јахындан таныдым. Бу вәзифәдә һеч бир мадди марағы јохдур, фонддан мааш алмыр, бунә бахмајараг, өз ишинә бојүк мәс'улијјәтлә јанашыр. Бүтүн тәдбирләрин тәшкилатчысы вә рәһбәри одур. Фондун күчү, гүввәтли бир тәшкилата чеврилмәсиндә онун хидмәти чохдур. Фондун фәалијјәт даирәсинин кенишләндирмәјә чалышан бу фидакар инсанын фикри-зикри јетим ушаглардыр. Амма бу фәалијјәт тәкчә јетим ушаглара көмәк етмәклә мәһдудлашмыр, гачгын ушаглары талеји, шәһид оланларын бачалары һәмишә ону дүшүндүрүр, һәм шө дә бүтүн Азәрбајчан ушагларынын гајғысыны чәкир.

Исмаҹыл мүәллим өз һәјаты, өз дөврү һаггында чох јазмушду, чох мараглы бир китаб јазмышдыр. Бу да јадда шлардан силинмәјән, тарихә чеврилән, өзәри галан бир чығырдыр. Бир инсан—булағын ачдығы бүтүн чығырлар бу китабда бирлашиб, һәтта көзәкөрүнмәјән, бә'зи шәхси һәјатынын чығырлары да өз јериндә тапыб. Бу көзәл китаб такчә көрүнмәјә-јалдан ибарәт дејил, бојүк бир дөврү әһатә едир вә халгымызын көзәл оғуллары һаггында кениш мә'луматлар верир. Ким онун һәјаты илә кениш таныш олмаг истәјирсә, «Мәним дөврүм һаггында» адлаған бу китабы тапыб охусун.

Ону һәмишә иш башында көрмәк олар. Бир күнүндә чәкилмәји, далдаланмагы, кәлкәдә мүркүләмәји, кејф мәчлисләри гуруб сағлыглар демәји севмир. Сәфәрә чыхмағы, инсанларла үнсијјәтдә олмағы, көзәл ишләр көрмәји, өмүр-күн јолдашы Мәрјәм ханымла баш-баша вериб сөһбәтләшмәји даһа үстүн тутур. Декабр ајында јашы сәксәнә чатса да, Ордубәдә көрдүјүм о булаг кими јенә гајнар тәбиәтә маликдир.

Тофиг МАҺМУД.